

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS7207/66/91

NASTROJE TEGOROCZNYCH ABSOLWENTÓW SZKÓŁ
PONADPODSTAWOWYCH

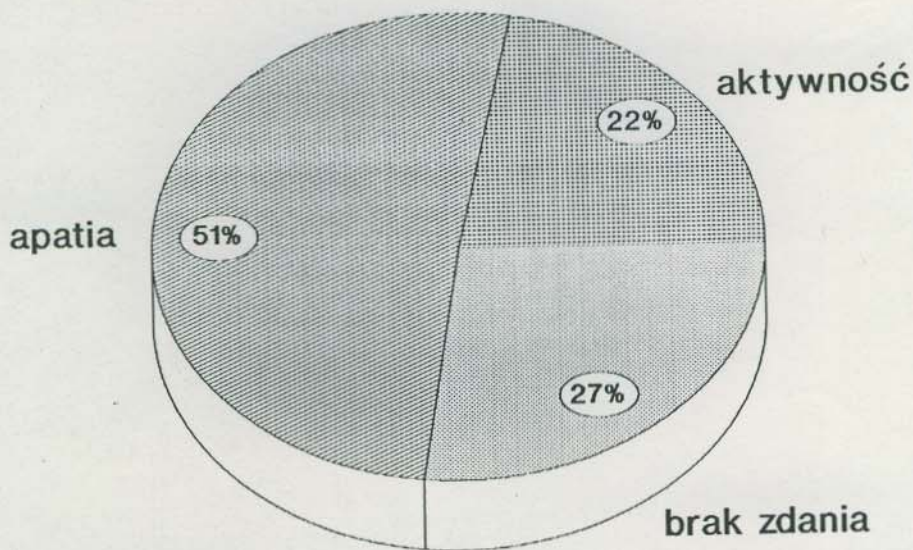
Komunikat z badań

Warszawa, czerwiec 1991 r.

Tradycyjne, jak co roku, w drugiej połowie kwietnia CBOS przeprowadził sondaż¹ wśród uczniów ostatnich klas szkół średnich i zasadniczych zawodowych. Badania dotyczyły między innymi oceny nastrojów i perspektyw polskiej młodzieży, opinii o sytuacji w kraju i o najważniejszych problemach życia osobistego i społecznego, a także stosunku młodzieży do kończących się właśnie lat szkolnych.

Sytuacja młodzieży

Stan pogłębiającej się społecznej frustracji dotyczy w pewnym stopniu również młodego pokolenia. Nieco ponad połowa (51%) ankietowanych uczniów jest zdania, że to co obecnie dzieje się w naszym kraju wywołuje u młodych poczucie zniechęcenia i rezygnacji, mniej niż jedna czwarta (22%) natomiast dostrzega u swych rówieśników energię i chęć do działania (rys. 1).

Rys. 1. Postawy młodzieży związane z sytuacją w kraju

Najbardziej optymistyczne są wypowiedzi absolwentów liceów ogólnokształcących, następnie - techników i zasadniczych szkół zawodowych, najwięcej zaś apatii wykazują uczniowie kończący licea zawodowe. Duży wpływ na ocenę wydarzeń w kraju ma wykształ-

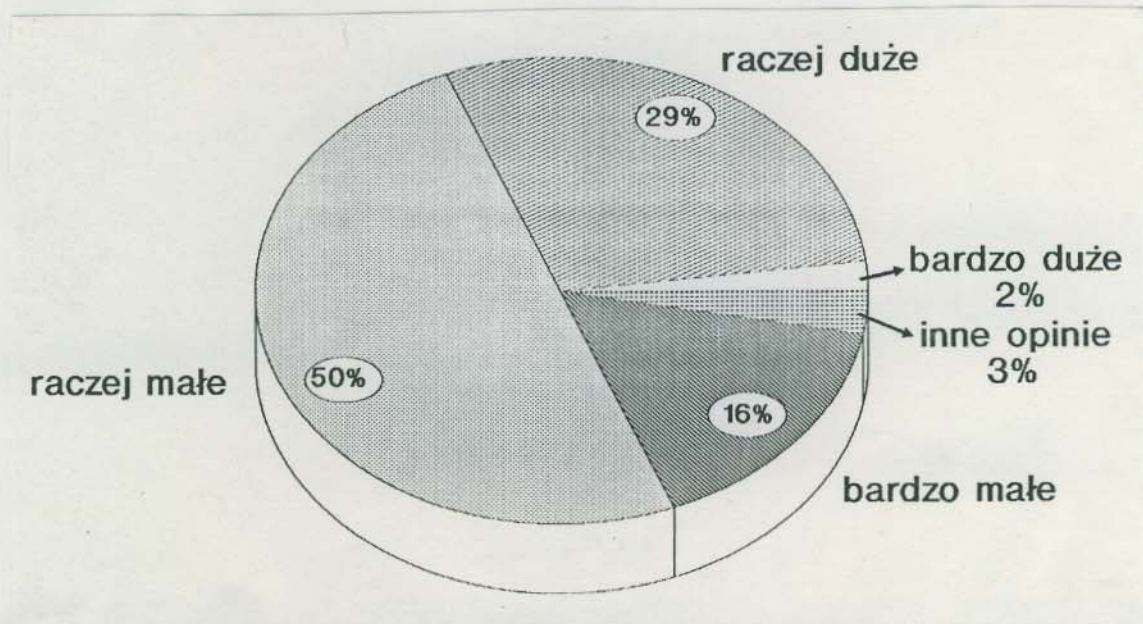
¹ "Młodzież '91" - badanie zrealizowano w dniach 17-30.04.1991 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie uczniów ostatnich klas szkół średnich i zasadniczych zawodowych (N=1233).

cenie głowy rodziny respondenta, przynależność społeczno-zawodowa oraz przynależność związkowa rodziców, a także miejsce zamieszkania (tab. 1 aneksu).

Wyniki te są mniej pomyślne od uzyskanych rok temu, ale nie odbiegają od nich w sposób zasadniczy. Tak wtedy, jak i obecnie aktywność w obliczu trudnej sytuacji kraju nie jest czynnikiem wyróżniającym młode pokolenie.

	CBOS	
	V ⁹⁰	IV ⁹¹
<i>Czy, Twoim zdaniem, to co się obecnie dzieje w naszym kraju:</i>		
<i>zachęca młodych ludzi do działania i ożywia ich</i>	29%	22%
<i>czy też</i>		
<i>powoduje ich zniechęcenie i rezygnacje</i>	43%	51%
<i>Trudno powiedzieć</i>	28%	27%

Wyjaśnieniem tego stanu rzeczy mogą być oceny szans i perspektyw, jakie ma dzisiejsza młodzież. W możliwość realizacji celów i dążeń życiowych dorastającego pokolenia Polaków wierzy mniej więcej co trzeci ankietowany (31%, z czego tylko 2% formułuje swe nadzieje w sposób zdecydowany), co drugi (50%) ma co do tego poważne wątpliwości, co szósty (16%) zaś zdecydowanie w to nie wierzy (rys. 2).

Rys. 2. Ocena szans realizacji celów i dążeń życiowych młodzieży

Opinie te są niemal identyczne z uzyskanymi wiosną zeszłego roku i niewiele różnią się od tych sprzed dwóch lat. Nastąpiło więc w tym przypadku nie tyle pogorszenie nastrojów, ile nie nastąpiła ich poprawa.

		CBOS		
<i>Jak uważasz, czy młodzież w Polsce ma obecnie szansę realizacji swoich celów i dążeń życiowych?</i>				
		<u>V'89</u>	<u>V'90</u>	<u>IV'91</u>
<i>Zdecydowanie tak</i>		1%	2%	2%
<i>Raczej tak</i>		27%	28%	29%
<i>Raczej nie</i>		50%	48%	50%
<i>Zdecydowanie nie</i>		16%	18%	16%
<i>Mam inne zdanie</i>		6%	4%	3%

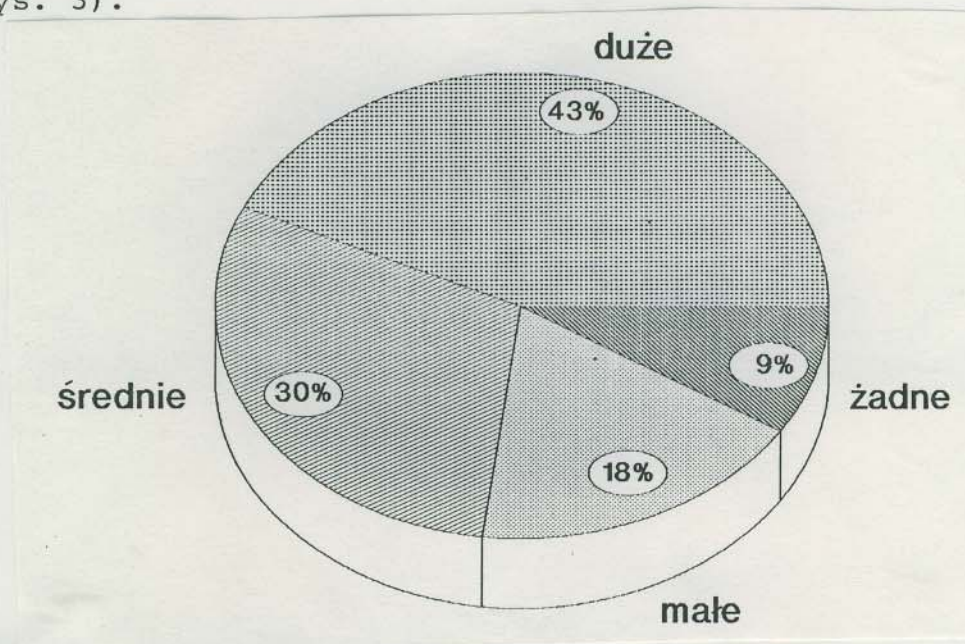
Zdecydowanie bardziej optymistyczne są prognozy respondentów dotyczące zmiany sytuacji ich pokolenia w ciągu najbliższych pięciu lat. Jej poprawy spodziewa się 56% uczniów, (w tym 8% przewiduje wyraźną poprawę), nie oczekuje zmian 32%, pogorszenia zaś obawia się 11% (z czego 2% mówi o wyraźnym pogorszeniu). Należy dodać, że oczekiwania tegorocznych absolwentów są nieco mniej optymistyczne od przewidywań ich kolegów w ubiegłym roku, zdecydowanie jednak pomyślniejsze niż odnotowane w 1989.

		CBOS		
<i>Jak przewidujesz, czy w ciągu najbliższych 5 lat w możliwości realizacji celów i dążeń życiowych młodzieży:</i>				
		<u>V'89</u>	<u>V'90</u>	<u>IV'91</u>
<i>nastąpi wyraźna poprawa</i>		3%	10%	8%
<i>nastąpi pewna poprawa</i>		28%	49%	48%
<i>będzie mniej więcej tak samo</i>		50%	27%	32%
<i>nastąpi pewne pogorszenie</i>		10%	7%	9%
<i>nastąpi znaczne pogorszenie</i>		4%	2%	2%
<i>Mam inne zdanie</i>		5%	5%	1%

Ściśle związana z oceną perspektyw życiowych jest wiara w możliwość znalezienia zatrudnienia po ukończeniu edukacji. Braku pracy poważnie obawia się aż 43% tegorocznych absolwentów, pewien

		CBOS
<i>Czy Ty osobiście czujesz się zagrożony(a) bezrobociem?</i>		
<i>Tak, bardzo się obawiam, że nie znajdę pracy</i>		43%
<i>Tak, ale jestem tym tylko lekko zaniepokojony(a)</i>		30%
<i>Nie, przypuszczam, że znajdę pracę</i>		18%
<i>Nie, na pewno znajdę pracę</i>		9%

niepokój wiąże ze swoją przyszłością zawodową 30%, przypuszcza, że znajdzie pracę 18%, a zupełnie nie obawia się bezrobocia 9% (rys. 3).

Rys. 3. Poczucie zagrożenia bezrobociem

Najsilniejsze poczucie zagrożenia występuje wśród uczniów ostatnich klas liceów zawodowych, najmniejsze zaś wśród uczniów LO. Najwięcej obaw ma też młodzież mieszkająca na wsi oraz dzieci rolników indywidualnych (tab. 3 aneksu).

Prawie co siódmy ankietowany (15%) utrzymuje, że w ciągu ostatnich kilku miesięcy ogólna sytuacja jego rodziny poprawiła się, nie widzi zmian i niemal co drugi (47%), o pogorszeniu natomiast mówi 31%. Wynik ten jest tylko nieco pomyślniejszy od uzyskanego dla młodzieży w 1990 roku, natomiast znacznie lepszy niż odnotowany w maju tego roku dla respondentów z próby ogóln-

polskiej (tab. 1). Trudno jednak ocenić, w jakim stopniu różnica ta jest wynikiem lepszego samopoczucia młodzieży, na ile zaś efektem wyraźnego pogorszenia się nastrojów społecznych na przełomie kwietnia i maja bieżącego roku.

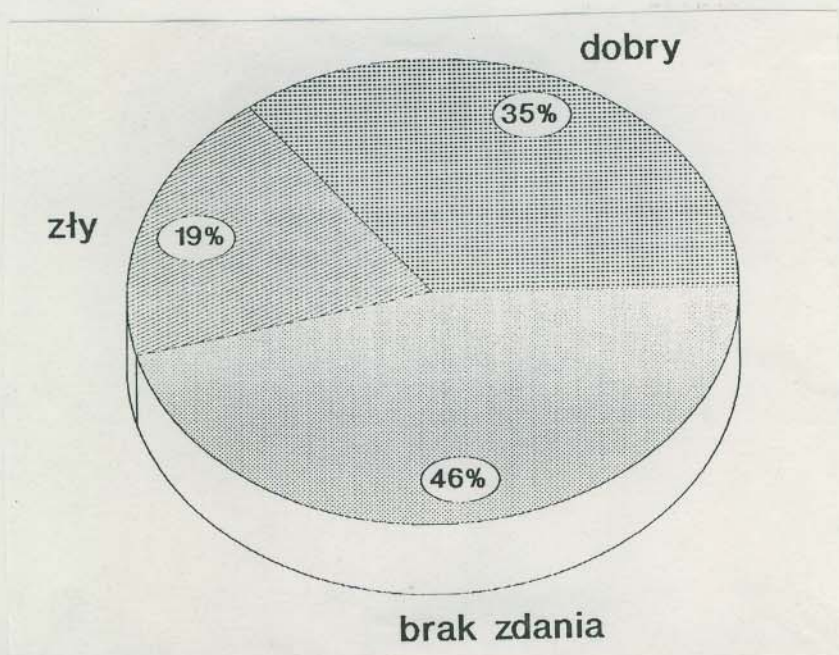
Tabela 1

<i>Czy ogólna sytuacja Twoja i Twojej rodziny w ciągu ostatnich kilku miesięcy:</i>	w procentach		
	Wskazania według terminów badań:		
	młodzieży		dorosłych
	V ⁹⁰	IV ⁹¹	V ⁹¹
<i>Poprawiła się</i>	11	15	9
<i>Pogorszyła się</i>	31	31	51
<i>Nie zmieniła się</i>	50	47	38
<i>Trudno powiedzieć</i>	8	7	2

Ogólnie wydaje się, że ewolucja sytuacji w kraju w ciągu ostatnich dwóch lat nie spowodowała zasadniczej zmiany samopoczucia młodego pokolenia.

Ocena sytuacji w kraju

Ponad jedna trzecia (35%) ankietowanych absolwentów ocenia kierunek rozwoju sytuacji w naszym kraju pozytywnie, negatywne opinie formułuje 19%, a 46% nie ma zdania w tej kwestii (rys. 4).

Rys. 4. Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju

Wyniki te są bardzo zbliżone do ubiegłorocznych. Trudna do oszacowania jest natomiast różnica w opiniach młodych i dorosłych (tab. 2). W przypadku młodzieży "saldo ocen" w końcu kwietnia wynosiło +16 punktów, dla dorosłych zaś w kwietniu wynosiło - +15, a w maju - -23 punkty. Zwraca uwagę znacznie większy wśród młodych niż w całym społeczeństwie odsetek niezdecydowanych.

Tabela 2

w procentach

<i>Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w Polsce idzie w dobrym czy też w złym kierunku?</i>	Wskazania według terminów badań:			
	młodzieży		dorosłych	
	V'90	IV'91	IV'91	V'91
<i>W dobrym</i>	37	35	45	28
<i>W złym</i>	17	19	30	51
<i>Trudno powiedzieć</i>	46	46	25	21
Saldo ocen	+20	+16	+15	-23

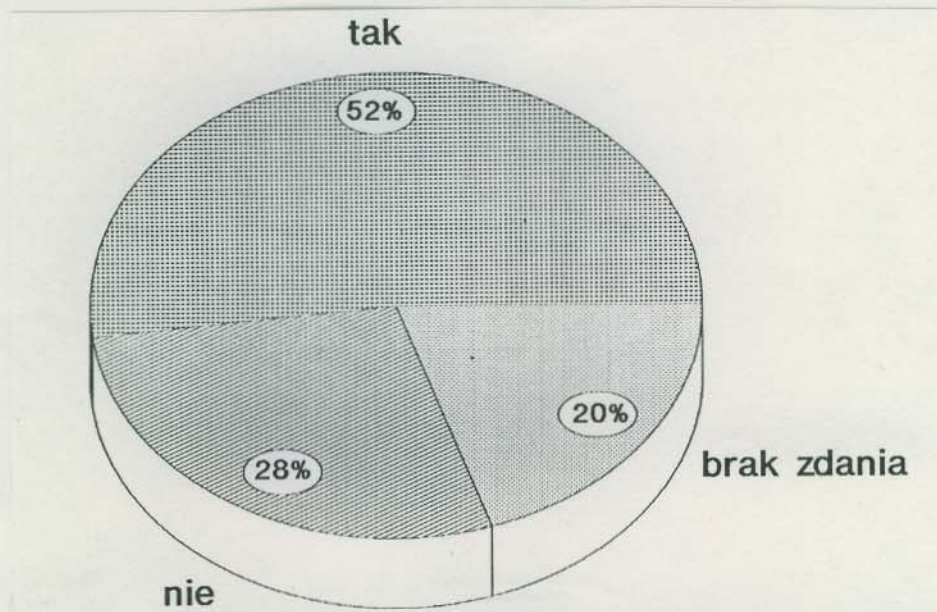
Niemal dwa razy więcej jest tych, którzy uważają, że w ciągu ostatnich miesięcy sytuacja w kraju poprawiła się (42%), niż mających przeciwne zdanie (23%). Co piąty ankietowany (21%) nie zaobserwował zmian, a 7% nie wyraziło swojej opinii. Oceny te są nieco lepsze od uzyskanych rok temu. Na uwagę zasługuje fakt, że są one znacznie lepsze od prezentowanych przez dorosłą część społeczeństwa zarówno w kwietniu, jak i w maju bieżącego roku (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

<i>Czy, Twoim zdaniem, w ciągu ostatnich kilku miesięcy sytuacja w Polsce:</i>	Wskazania według terminów badań:			
	młodzieży		dorosłych	
	V'90	IV'91	IV'91	V'91
<i>Poprawiła się</i>	41	42	32	15
<i>Pogorszyła się</i>	27	23	33	53
<i>Nie zmieniła się</i>	15	21	28	24
<i>Trudno powiedzieć</i>	17	14	7	8

Zdaniem nieco ponad połowy (52%) ankietowanych polityka obecnego rządu stwarza szanse pokonania kryzysu gospodarczego w naszym kraju, przeciwne opinie artykułuje 28%, a 20% nie zajmuje stanowiska (rys. 5). W ubiegłym roku wiara młodzieży w po-

Rys. 5. Czy polityka rządu stwarza szanse wyjścia Polski z kryzysu

litykę ówczesnej Rady Ministrów była trochę większa. Porównując natomiast obecne opinie młodych z poglądami dorosłych w kwietniu i maju to są one mniej więcej pośrednie (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Czy, Twoim zdaniem, dotychczasowa polityka rządu stwarza szanse wyjścia Polski z kryzysu gospodarczego?	Wskazania według terminów badań:			
	młodzieży		dorosłych	
	V '90	IV '91	IV '91	V '91
Zdecydowanie tak	7	7	14	7
Raczej tak	49	45	53	40
Raczej nie	14	21	22	27
Zdecydowanie nie	4	7	3	12
Trudno powiedzieć	26	20	8	14

Prawie taki sam odsetek uczestników sondażu opowiada się za rządowym programem stabilizacji gospodarczej (20%), co przeciw niemu (21%). Wyniki te zasadniczo różnią się od uzyskanych

w ubiegłym roku, kiedy to wśród młodzieży panował większy entuzjazm dla planu Balcerowicza. W porównaniu z opiniami dorosłych zwraca uwagę bardzo wysoki odsetek uczniów deklarujących nieznamość programu (tab. 5). Można więc przypuszczać, że młodzież stosunkowo mało interesuje się reformą systemu gospodarczego.

Tabela 5

w procentach

<i>Jak określił(a)byś swój stosunek do rządowego programu stabilizacji gospodarczej, zwanego programem Balcerowicza?</i>	Wskazania według terminów badań:			
	młodzieży		dorosłych	
	V'90	IV'91	IV'91	V'91
<i>Popieram go</i>	21	20	37	21
<i>Nie popieram go</i>	11	21	25	38
<i>Za mało o nim wiem</i>	53	47	36	33
<i>Trudno powiedzieć</i>	15	12	2	8

Wydaje się, że w ocenie sytuacji w kraju młodzi respondenci są z reguły mniej surowi niż dorośli, natomiast w opiniach o kierunku rozwoju sytuacji i o założeniach reformy gospodarczej - bardziej wstrzemięźliwi. Najprzychylniejsze oceny w tych kwestiach formułują uczniowie LO, zamieszkujący w wielkich miastach, młodzież ze środowisk inteligenckich oraz dzieci członków NSZZ "Solidarność". Najwięcej krytyki jest w wypowiedziach absolwentów liceów zawodowych, młodzieży wiejskiej, dzieci rolników indywidualnych i członków związków zawodowych skupionych w OPZZ (tab. 4 i 5 aneksu).

Najważniejsze problemy

Najważniejszym problemem dla Polski, zdaniem uczniów, jest obecnie bezrobocie i wynikające z niego zagrożenia. W spontanicznych wypowiedziach sprawę tę podniosło 37% uczestników sondażu. Na drugim miejscu znalazła się kwestia wyjścia z kryzysu i poprawa sytuacji gospodarczej (20% wskazań), a na trzecim - problemy związane z międzynarodowym zadłużeniem naszego kraju (14%). Zakres problematyki poruszanej przez młodzież w pierwszej kolejności był (pomijając aktualną w maju 1990 roku sprawę zjednoczenia Niemiec) identyczny jak przed rokiem, zmieniły się tylko odsetki

wskazań na poszczególne kwestie. Poprawę sytuacji gospodarczej wymienia obecnie o 10% ankietowanych mniej niż w maju '90, a zadłużenie 5% więcej. Częściej zwracano też uwagę na sprawy rolnictwa, rzadziej natomiast mówiono o inflacji, stabilizacji cen i ochronie środowiska. Można więc powiedzieć, że tematy związane ściśle z reformowaniem gospodarki i wychodzeniem z gospodarczej zapaści, które w połowie 1990 roku znajdowały się w centrum zainteresowania młodzieży obecnie zeszły na plan dalszy.

		CBOS	
<i>Jaki problem uznał(a)byś za najważniejszy obecnie dla Polski?</i>			
	<u>V '90</u>	<u>IV '91</u>	
<i>Zagrożenie bezrobociem</i>	35% (1)	37%	
<i>Poprawa sytuacji gospodarczej</i>	30% (2)	20%	
<i>Splata zadłużenia kraju</i>	9% (4)	14%	
<i>Problemy rolnictwa</i>	3% (11)	9%	
<i>System płac, niskie zarobki</i>	2% (12)	4%	
<i>Kontrowersje wokół ustawy antyaborcyjnej</i>	-	3%	
<i>Ochrona środowiska</i>	6% (6)	2%	
<i>Stabilizacja cen</i>	5% (7)	2%	
<i>Poprawa warunków życia społeczeństwa</i>	3% (8)	2%	
<i>Problemy budownictwa mieszkaniowego</i>	3% (8)	2%	
<i>Zahamowanie inflacji</i>	8% (5)	1%	
<i>Zjednoczenie Niemiec</i>	12% (3)	-	

Uwaga. W nawiasach podano rangę problemu.

Najważniejszą sprawą osobistą dla najliczniejszej grupy badanych jest zdobycie wykształcenia, ukończenie szkoły (32% wskazań), pokonanie trudności wynikających z bezrobocia (26%) oraz zdobycie ciekawej, satysfakcjonującej i dobrze płatnej pracy (16%). A zatem, dla tegorocznych absolwentów najistotniejsze są sprawy bezpośrednio wiążące się z ich przyszłością zawodową. Wynik ten różni się zasadniczo od uzyskanego w zeszłym roku. Na uwagę zasługuje zwłaszcza znacznie wyższy odsetek wskazań na konieczność zdobycia zaplanowanego wykształcenia (rok temu kwestia ta znalazła się dopiero na czwartym miejscu), co może świadczyć

o pewnej zmianie mentalności osób rozpoczynających samodzielne życie. Istotny wydaje się również wzrost zainteresowania zdobyciem dobrej pracy, przy jednoczesnym spadku liczby obawiających się niskich zarobków (w maju '90 był to najczęściej wymieniany problem osobisty). Wzrosło wyraźnie poczucie osobistego zagrożenia bezrobociem, ale zmalał odsetek obawiających się utraty pracy przez rodziców. Można zatem sądzić, że tegoroczni absolwenci inaczej patrzą na pewne sprawy - wysokość wynagrodzenia wiąże z charakterem wykonywanej pracy, a problem bezrobocia choć zajął bardziej centralne miejsce w ich świadomości, stał się bardziej abstrakcyjny. Rzadziej niż przed rokiem mówiono też o wysokich cenach i obawiano się spadku stopy życiowej.

CBOS		
<i>A jaki problem uznał(a)byś za najważniejszy obecnie dla Ciebie osobiście?</i>	<u>V '90</u>	<u>IV '91</u>
<i>Zdobycie wykształcenia</i>	10% (4)	32%
<i>Bezrobocie, trudności ze znalezieniem pracy</i>	17% (2)	26%
<i>Zdobycie dobrej, satysfakcjonującej pracy</i>	7% (6)	16%
<i>Brak pieniędzy, niskie dochody</i>	30% (1)	6%
<i>Groźba utraty pracy przez rodziców</i>	11% (3)	5%
<i>Kłopoty mieszkaniowe</i>	9% (5)	4%
<i>Służba wojskowa</i>	1% (11)	4%
<i>Wybór dalszej drogi życiowej</i>	1% (14)	3%
<i>Trudne warunki startu młodego pokolenia</i>	-	2%
<i>Wysokie ceny, drożyzna</i>	6% (8)	1%
<i>Poprawa warunków życia</i>	3% (9)	1%
<i>Utrzymanie dotychczasowego poziomu życia</i>	6% (7)	-
<i>Nie mam problemów</i>	3% (10)	1%

Uwaga. W nawiasach podano rangę problemu.

Charakterystyczną cechą wypowiedzi respondentów jest słabsze niż w poprzednich latach akcentowanie spraw gospodarczych i bytowych. Towarzyszy temu większe niż dotychczas zainteresowanie własną przyszłością społeczno-zawodową. Wydaje się więc, że młodzież 1991 roku jest bardziej indywidualistyczna, bardziej zatem przystosowana do warunków gospodarki rynkowej.

Odczucia związane ze szkołą

Niemal siedmiu na dziesięciu (68%) abiturientów kończy edukację z uczuciem ulgi. Rok temu sytuacja przedstawiała się podobnie, choć nieco większy odsetek uczniów żałował, że ten etap ich życia już się kończy.

	CBOS	
<i>Kończysz szkołę z poczuciem:</i>	<u>V'90</u>	<u>IV'91</u>
<i>ulgi, że wreszcie koniec</i>	64%	68%
<i>żalu, że już koniec</i>	36%	32%

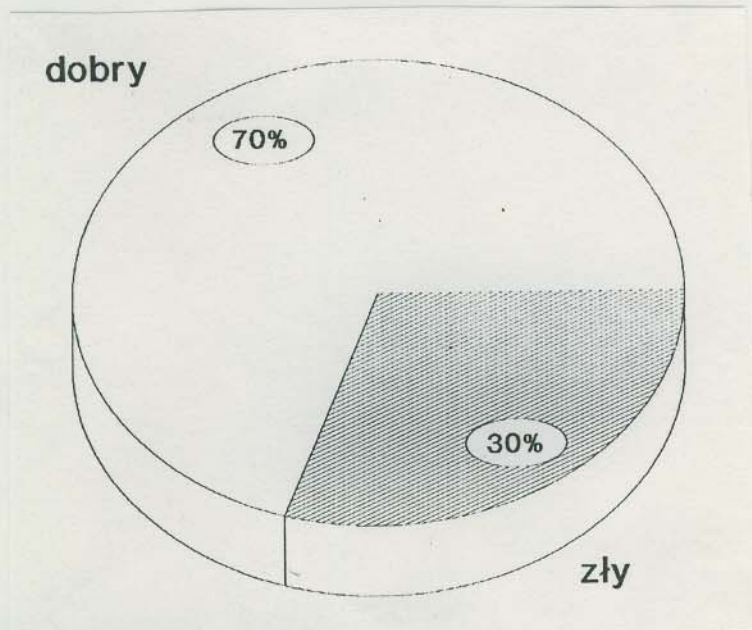
Pomimo to, zdecydowana większość (87%) ankietowanych będzie wracać w swych wspomnieniach do czasów szkolnych z sympatią. Wśród zeszłorocznych absolwentów odnotowano nieco więcej niechęci.

	CBOS	
<i>Do czasów szkolnych będziesz wracał(a):</i>	<u>V'90</u>	<u>IV'91</u>
<i>raczej z sympatią</i>	83%	87%
<i>raczej z niechęcią</i>	17%	13%

Z reguły też młodzież ostatnich klas uważa, że będzie dobrze wspominać swoich nauczycieli (87%; w tym 14% - bardzo dobrze). Pod tym względem odczucia poprzedniego rocznika absolwentów były identyczne.

	CBOS	
<i>Twoich nauczycieli będziesz wspominał(a):</i>	<u>V'90</u>	<u>IV'91</u>
<i>bardzo dobrze</i>	15%	14%
<i>raczej dobrze</i>	72%	73%
<i>raczej źle</i>	10%	10%
<i>zdecydowanie źle</i>	3%	3%

Całkowitą pewnością co do trafności wyboru kierunku edukacji deklaruje 16% badanych, raczej zadowolonych z wyboru szkoły jest 54%, względne niezadowolenie prezentuje 24%, a 6% uważa, że całkowicie rozminęło się z powołaniem (rys. 6). Najbardziej zadowo-

Rys. 6. Ocena wyboru szkoły

woleni są uczniowie liceów ogólnokształcących i zasadniczych szkół zawodowych, nieco mniej młodzież z techników. Najwięcej wątpliwości mają absolwenci liceów zawodowych (tab.6 aneksu),

	CBOS	
	V ⁹⁰	IV ⁹¹
<i>Masz przeświadczenie, że wybierając kilka lat temu szkołę, którą kończysz, zrobiłeś(a):</i>		
<i>bardzo dobrze</i>	13%	16%
<i>raczej dobrze</i>	62%	54%
<i>raczej źle</i>	19%	24%
<i>zdecydowanie źle</i>	6%	6%

Podsumowując, kończące się lata szkolne oceniane są przez uczniów z sympatią, a ponadto większość z nich jest przekonana, że wybrało odpowiednią szkołę.

ANEKS

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Reakcja młodzieży na to, co się dzieje w kraju:			Liczba osób
	ożywienie, zachęta do działania	zniechęcenie, rezygnacja	trudno powiedzieć	
Ogółem	22	51	27	1227
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	25	45	30	683
Kobiety	17	60	23	538
<u>Typ szkoły</u>				
Liceum ogólnokształcące	30	45	24	244
Technikum	21	48	31	301
Liceum zawodowe	18	57	25	233
Zasadnicza zawodowa	20	54	26	444
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	17	61	21	458
Miasto:				
- do 20 tys.	17	50	32	231
- 21-100	23	46	31	292
- 101-500	26	43	32	117
- 501 tys. i więcej mieszkańców	42	35	23	119
<u>Ocena warunków materialnych</u>				
Złe	15	67	17	293
Średnie	22	50	27	625
Dobre	26	39	35	303
<u>Wykształcenie ojca</u>				
Podstawowe	19	58	23	250
Zasadnicze zawodowe	20	55	25	459
Średnie	23	49	28	337
Wyższe	29	37	34	168
<u>Przynależność społeczno-zawodowa głowy rodziny</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	30	34	36	112
Pozostali umysłowi	28	45	26	167
Pracownicy handlu i usług	23	54	23	78
Robotnicy wykwalifikowani	19	52	29	451
Robotnicy niewykwalifikowani	18	58	24	84
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	7	93	0	15
Rolnicy	19	62	18	160
Prywatni przedsiębiorcy	27	44	29	52
<u>Przynależność rodziców do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	31	42	27	175
Skupionych w OPZZ	14	59	27	22
Innych	19	53	28	36
Nie należący do żadnych	21	53	26	953
<u>Uczestnictwo w mszy świętej</u>				
W ostatnią niedzielę	21	52	27	783
W ciągu ostatniego miesiąca	24	51	24	216
Ponad miesiąc temu	22	54	24	50
Nie uczestniczy	22	46	32	171
<u>Zainteresowanie polityką</u>				
Duże	29	49	22	152
Średnie	22	49	29	589
Małe	19	56	25	436
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>				
Lewicowe	11	65	24	189
Centrowe	22	51	27	510
Prawicowe	32	40	28	338
Brak poglądów	15	60	25	185

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Szansa realizacji celów i dążeń życiowych młodzieży:					Liczba osób
	zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie	inne wypowiedzi	
Ogółem	2	29	51	16	1	1216
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	4	32	47	15	1	676
Kobiety	1	25	55	17	1	535
<u>Typ szkoły</u>						
Liceum ogólnokształcące	2	36	44	15	3	242
Technikum	2	29	53	15	1	296
Liceum zawodowe	1	22	57	19	1	233
Zasadnicza zawodowa	4	29	50	16	1	441
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	2	21	59	17	1	453
Miasto:						
- do 20 tys.	2	31	51	13	2	229
- 21-100	2	34	47	16	1	289
- 101-500	4	36	40	19	1	117
- 501 tys. i więcej mieszkańców	2	42	39	13	4	119
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	1	16	59	22	1	291
Średnie	2	31	51	15	1	620
Dobre	4	38	44	13	1	300
<u>Wykształcenie ojca</u>						
Podstawowe	2	25	53	20	0	250
Zasadnicze zawodowe	3	26	53	17	1	455
Średnie	0	32	51	15	2	334
Wyższe	5	37	44	11	2	165
<u>Przynależność społeczno-zawodowa głowy rodziny</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	5	37	40	13	4	112
Pozostali umysłowi	1	29	57	11	1	163
Pracownicy handlu i usług	1	28	56	13	1	78
Robotnicy wykwalifikowani	2	31	47	18	1	448
Robotnicy niewykwalifikowani	1	32	50	17	0	84
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	0	27	53	20	0	15
Rolnicy	3	21	56	19	1	160
Prywatni przedsiębiorcy	2	27	53	16	2	51
<u>Przynależność rodziców do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	2	39	41	17	1	172
Skupionych w OPZZ	0	23	45	27	4	22
Innych	3	28	47	19	3	36
Nie należący do żadnych	2	28	53	16	1	945
<u>Uczestnictwo w mszy świętej</u>						
W ostatnią niedzielę	3	28	54	14	1	776
W ciągu ostatniego miesiąca	2	30	46	21	1	213
Ponad miesiąc temu	2	37	43	16	2	51
Nie uczestniczy	2	29	46	21	1	170
<u>Zainteresowanie polityką</u>						
Duże	7	32	46	14	1	151
Średnie	2	30	52	14	1	581
Małe	1	27	51	20	2	435
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewicowe	0	25	53	21	1	188
Centrowe	4	26	54	16	1	504
Prawicowe	2	38	49	9	2	335
Brak poglądów	0	28	46	24	2	184

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Poczucie zagrożenia bezrobociem:				Liczba osób
	bardzo duże	duże	małe	żadne	
Ogółem	43	30	18	8	1224
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	34	33	21	12	683
Kobiety	56	26	14	4	536
<u>Typ szkoły</u>					
Liceum ogólnokształcące	32	35	24	9	242
Technikum	35	36	19	11	300
Liceum zawodowe	56	23	16	5	233
Zasadnicza zawodowa	49	27	15	9	446
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	54	25	14	7	458
Miasto:					
- do 20 tys.	36	33	22	9	231
- 21-100	46	30	18	6	290
- 101-500	37	33	19	11	118
- 501 tys. i więcej mieszkańców	18	40	23	18	119
<u>Ocena warunków materialnych</u>					
Złe	55	30	11	5	291
Średnie	44	32	18	6	625
Dobre	32	25	25	17	303
<u>Wykształcenie ojca</u>					
Podstawowe	56	24	15	5	249
Zasadnicze zawodowe	50	29	14	7	460
Średnie	35	34	21	10	337
Wyższe	25	34	27	14	166
<u>Przynależność społeczno-zawodowa głowy rodziny</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	20	35	25	19	110
Pozostali umysłowi	37	35	20	7	167
Pracownicy handlu i usług	48	32	16	4	77
Robotnicy wykwalifikowani	44	31	17	8	455
Robotnicy niewykwalifikowani	57	23	15	5	82
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	47	33	13	7	15
Rolnicy	54	23	16	7	160
Prywatni przedsiębiorcy	40	23	19	17	52
<u>Przynależność rodziców do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	44	30	17	9	172
Skupionych w OPZZ	41	27	9	23	22
Innych	42	22	25	11	36
Nie należący do żadnych	43	30	18	8	953
<u>Uczestnictwo w mszy świętej</u>					
W ostatnią niedzielę	46	29	18	7	780
W ciągu ostatniego miesiąca	45	29	18	8	215
Ponad miesiąc temu	33	40	17	10	52
Nie uczestniczy	34	34	17	14	172
<u>Zainteresowanie polityką</u>					
Duże	32	32	24	11	151
Średnie	43	31	19	7	585
Małe	47	29	15	9	439
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>					
Lewicowe	50	30	15	5	189
Centrowe	44	29	19	8	510
Prawicowe	36	32	20	12	335
Brak poglądów	48	29	15	8	185

Tabela 4

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w Polsce idzie w dobrym, czy też w złym kierunku?</i>			Liczba osób
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
Ogółem	35	19	46	1227
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	43	16	42	682
Kobiety	25	24	51	539
<u>Typ szkoły</u>				
Liceum ogólnokształcące	40	13	47	243
Technikum	38	15	47	299
Liceum zawodowe	25	29	46	232
Zasadnicza zawodowa	34	21	44	448
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	27	25	47	459
Miasto:				
- do 20 tys.	32	16	52	228
- 21-100	39	17	45	293
- 101-500	40	20	40	118
- 501 tys. i więcej mieszkańców	55	8	37	119
<u>Ocena warunków materialnych</u>				
Złe	31	26	43	291
Średnie	34	18	48	626
Dobre	40	16	43	304
<u>Wykształcenie ojca</u>				
Podstawowe	29	22	49	250
Zasadnicze zawodowe	32	21	47	457
Średnie	38	17	45	339
Wyższe	46	15	39	168
<u>Przynależność społeczno-zawodowa głowy rodziny</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	53	12	35	112
Pozostali umysłowi	39	17	45	168
Pracownicy handlu i usług	28	20	51	78
Robotnicy wykwalifikowani	36	16	48	451
Robotnicy niewykwalifikowani	33	19	48	84
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	20	13	67	15
Rolnicy	18	35	47	160
Prywatni przedsiębiorcy	37	18	45	51
<u>Przynależność rodziców do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	51	14	35	173
Skupionych w OPZZ	41	32	27	22
Innych	36	17	47	36
Nie należący do żadnych	32	20	48	954
<u>Uczestnictwo w mszy świętej</u>				
W ostatnią niedzielę	36	19	44	783
W ciągu ostatniego miesiąca	32	18	49	216
Ponad miesiąc temu	26	26	48	50
Nie uczestniczy	34	18	48	171
<u>Zainteresowanie polityką</u>				
Duże	53	18	29	152
Średnie	38	15	47	586
Małe	26	25	49	440
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>				
Lewicowe	24	27	49	190
Centrowe	34	21	45	513
Prawicowe	50	12	38	335
Brak poglądów	22	22	56	185

Tabela 5

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy dotychczasowa polityka rządu stwarza szansę wyjścia Polski z kryzysu gospodarczego?</i>					Liczba osób
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	
Ogółem	7	45	21	7	20	1229
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	9	51	16	8	16	684
Kobiety	3	38	27	7	25	539
<u>Typ szkoły</u>						
Liceum ogólnokształcące	8	43	20	4	25	244
Technikum	6	50	16	7	21	300
Liceum zawodowe	3	39	23	10	24	234
Zasadnicza zawodowa	8	45	24	8	15	446
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	5	40	25	8	21	458
Miasto:						
- do 20 tys.	3	43	24	7	23	229
- 21-100	7	49	18	7	19	294
- 101-500	9	44	19	4	23	118
- 501 tys. i więcej mieszkańców	16	58	10	6	10	120
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	6	42	23	9	20	291
Średnie	6	44	22	6	22	629
Dobre	7	51	18	8	17	303
<u>Wykształcenie ojca</u>						
Podstawowe	5	41	28	6	20	251
Zasadnicze zawodowe	6	44	22	8	18	459
Średnie	7	45	18	7	23	338
Wyższe	9	55	12	7	17	168
<u>Przynależność społeczno-zawodowa głowy rodziny</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	9	56	12	6	17	112
Pozostali umysłowi	9	48	18	6	19	168
Pracownicy handlu i usług	3	38	24	4	31	78
Robotnicy wykwalifikowani	7	47	18	7	20	454
Robotnicy niewykwalifikowani	8	45	29	4	14	84
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	0	53	27	7	13	15
Rolnicy	3	32	33	9	22	161
Prywatni przedsiębiorcy	8	46	22	8	16	50
<u>Przynależność rodziców do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	15	52	13	3	17	174
Skupionych w OPZZ	4	41	23	18	14	22
Innych	3	36	28	8	25	36
Nie należący do żadnych	5	44	22	8	21	955
<u>Uczestnictwo w mszy świętej</u>						
W ostatnią niedzielę	7	46	21	6	19	784
W ciągu ostatniego miesiąca	6	42	22	9	21	216
Ponad miesiąc temu	2	45	27	10	16	51
Nie uczestniczy	7	44	16	10	22	171
<u>Zainteresowanie polityką</u>						
Duże	19	46	17	10	8	151
Średnie	7	49	19	4	21	588
Małe	3	39	25	10	23	442
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewicowe	4	39	28	10	18	190
Centrowe	5	44	21	8	22	511
Prawicowe	14	53	15	4	14	337
Brak poglądów	2	39	25	7	27	186

Tabela 6

w procentach

Charakterystyka badanych	Przekonanie o trafności wyboru szkoły:				Liczba osób
	zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie	
Ogółem	16	54	23	6	1225
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	17	56	21	6	685
Kobiety	14	52	27	7	539
<u>Typ szkoły</u>					
Liceum ogólnokształcące	20	51	25	4	244
Technikum	14	52	26	8	301
Liceum zawodowe	13	54	27	5	233
Zasadnicza zawodowa	16	58	19	7	446
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	17	54	25	4	459
Miasto:					
- do 20 tys.	13	61	21	5	229
- 21-100	17	55	20	7	294
- 101-500	9	44	32	14	117
- 501 tys. i więcej mieszkańców	20	52	22	6	120
<u>Ocena warunków materialnych</u>					
Złe	16	53	23	7	292
Średnie	13	57	24	6	627
Dobre	21	51	23	5	304
<u>Wykształcenie ojca</u>					
Podstawowe	16	55	23	6	250
Zasadnicze zawodowe	13	56	24	6	460
Średnie	15	53	24	7	339
Wyższe	25	49	20	6	167
<u>Przynależność społeczno-zawodowa głowy rodziny</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	25	50	19	6	112
Pozostali umysłowi	15	54	25	6	166
Pracownicy handlu i usług	9	58	29	4	77
Robotnicy wykwalifikowani	14	55	24	7	455
Robotnicy niewykwalifikowani	19	57	18	6	83
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	27	33	33	7	15
Rolnicy	19	55	22	4	161
Prywatni przedsiębiorcy	11	56	27	6	52
<u>Przynależność rodziców do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	17	58	21	5	175
Skupionych w OPZZ	18	36	32	14	22
Innych	23	50	21	6	34
Nie należący do żadnych	16	54	24	6	956
<u>Uczestnictwo w mszy świętej</u>					
W ostatnią niedzielę	17	54	23	5	784
W ciągu ostatniego miesiąca	14	58	22	6	214
Ponad miesiąc temu	8	56	25	11	52
Nie uczestniczy	15	51	24	10	172
<u>Zainteresowanie polityką</u>					
Duże	24	48	24	3	151
Średnie	16	55	24	5	587
Małe	12	54	24	9	441
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>					
Lewicowe	19	52	24	7	189
Centrowe	14	56	25	6	512
Prawicowe	19	55	19	6	336
Brak poglądów	12	52	27	9	183